

Kluisjescontrole in Arnhem

Dinsdagochtend 8 april heeft de Arnhemse politie op verzoek van drie middelbare scholen een groot-scheepse, onaangekondigde kluisjescontrole verricht.¹ Ruim 2500 huurkluisjes van de leerlingen werden op wapens en drugs doorzocht. Er werd niets van dien aard gevonden, maar over inbeslagname van eventuele bijvangsten (bv. alcoholische dranken, kinderporno, vuurwerk, gestolen waar) is niets gemeld. Daarnaast zijn bij gelegenheid van deze actie de scooters en snorfietzen rond de schoolgebouwen gecontroleerd, hetgeen mogelijke strafbare feiten (diefstal? opgevoerde motor?) heeft opgeleverd. De nieuwgekozen Arnhemse gemeenteraad heeft geschokt gereageerd op deze preventieve zoekactie (De Gelderlander 23/5/2014, 3/6/2014):² moet het politionele overheidsapparaat zich lenen voor een deze grootschalige inbreuk op de privacy van scholieren en voor dergelijke ondermijning van de vertrouwensrelatie tussen leerling en school? Op 10 juni, morgenavond dus, heeft de raad een bijeenkomst over deze kwestie belegd.

De rector van het Olympuscollege (interconfessionele school voor mavo, havo en vwo) is zich van geen kwaad bewust. Hij verwijst daarbij naar de Schoolgids 2013/2014 (zie kader).³ Verder had hij de geschokte raadsleden ook kunnen wijzen op brochures van het *Centrum voor School en Veiligheid* en het *Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid*.⁴

1. Veiligheid is de belangrijkste voorwaarde voor een school om een pedagogisch verantwoord leerklimaat te hebben. De doelstelling van het Olympus College is een werkklimaat te realiseren waarin leerlingen en medewerkers zich veilig voelen en waarin getracht wordt in een goede harmonie de schooldoelstellingen te verwezenlijken. Daarvoor heeft de school een veiligheidscoördinator aangesteld. (p.29)
2. In het kader van preventief veiligheidsbeleid behoudt de school zich het recht voor, de kluisjes regelmatig te controleren. Ouders die hiertegen bezwaar willen maken, dienen dit bij aanvang van het schooljaar schriftelijk kenbaar te maken aan de desbetreffende afdelingsleider. (p.30)
3. De school legt strafbare feiten vast op een registratieformulier. Strafbare feiten zijn o.a.: vernieling, baldadigheid, belediging, mishandeling, bedreiging, diefstal, discriminatie, het in bezit hebben of verhandelen van drugs, het in bezit hebben van wapens. (p.29)
4. Strafbare feiten worden altijd gemeld bij de wijkagent. Deze wordt ingeschakeld en de vermoedelijke dader zal door hem worden opgeroepen. Daarna worden passende maatregelen genomen. (p.29)
5. De school kan de wijkagent [ook] inschakelen om controles op wapenbezit uit te voeren. Te denken valt aan het (laten) openen van kluisjes, het controleren van tassen en het preventief fouilleren. Wapens en andere voorwerpen (...) waarvan de aanwezigheid vanuit het oogpunt van veiligheid ongewenst is, zullen altijd in beslag genomen worden. (p.29)

Maar de rector vermeldt niet dat de politie, wettelijk gezien, niets op scholen te zoeken heeft, tenzij zij door de school wordt ingeschakeld om bij eventuele kluisjescontroles te assisteren. Evenmin vermeldt de rector dat op de school geen wettelijke verplichting rust elke strafrechtelijk vervolgbare overtreding van de schoolregels bij de politie te rapporteren en aldus bij te dragen aan de politionele en justitiële dossiervorming. De wetgever eist noch van ouders noch van scholen dat zij strafrechtelijk vervolgbaar gedrag van hun kinderen c.q. leerlingen automatisch criminaliseren, want daarmee zouden zij hun pedagogische taak miskennen.

De rector kan zich echter tot op zekere hoogte beroepen op verplichtingen die voortvloeien uit het convenant *De veilige school, rem op geweld*, dat de Arnhemse scholen met gemeentebestuur, politie en justitie gesloten hebben.⁵ Dat convenant bouwt voort op een eerder Arnhems convenant *Rem op geweld*

¹ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=630186143722674&set=a.553013604773262.1073741829.492479950826628&type=1> (Facebookpagina Politie Arnhem-Zuid d.d. 8/4/2014)

² <http://www.gelderlander.nl/regio/arnhem/razzia-bij-schoonkluisjes-veroordeeld-door-politiek-arnhem-1.4372067> (23/5/2014), <http://www.gelderlander.nl/regio/arnhem/ouders-waarderen-de-kluisjescontroles-op-school-1.4387045> (3/6/2014)

³ <http://www.olympuscollege.nl/wp-content/uploads/2013/08/Schoolgids-Olympus-College-schooljaar-2013-2014.pdf>

⁴ <http://www.schoolveiligheid.nl/documents/63337/214695/Politie+als+partner+in+schoolveiligheid+%28pdf-bestand%29/9d04e26b-f49b-487f-86dc-136dcdbb16a3?version=1.2> (2011), http://www.hetccv.nl/binaries/content/assets/ccv/instrumenten/veilig-rond-en-in-school/checklist_contr_wapenbzt_scholen.pdf (2007)

⁵ <http://meeugv.socialekaartnederland.nl/organisaties/gemeente-arnhem-de-veilige-school---rem-op-geweld-arnhem> Ik heb daarover geen nadere documentatie gevonden, behalve over een breder convenant *Rem op geweld*, dat in 1994 werd gesloten (zie voetnoot 6).

(1994), dat gericht was op preventie van jeugdcriminaliteit.⁶ Aanvankelijk was het project uitsluitend gericht op de preventie van *geweldscriminaliteit* van jongeren, maar allengs werd het verbreed tot *alle* jeugdcriminaliteit. Bij de uitvoering van dat convenant ontstond namelijk de procedureregulering dat scholen alle strafbare feiten van hun leerlingen aan de wijk- of gebiedsagent zouden rapporteren, waarna in onderling overleg de vervolgstappen zouden worden bepaald. Maar als ik het goed begrijp, is in het vigerende convenant geen verplichting opgenomen om periodiek, in samenwerking met de politie, de kluisjes van alle leerlingen te doorzoeken.⁷

De gemeenteraad kan dus vermoedelijk met reden protesteren tegen het feit dat sommige scholen de politie (inclusief drugshonden?) inschakelen om de kluisjes van alle leerlingen te doorzoeken. De raadslieden zouden kunnen betogen dat het vertrouwen van (jeugdige) burgers in de politie door dergelijke periodieke, preventieve actie geschaad wordt.

Voor de Arnhemse scholen kan dit een aanleiding vormen hun veiligheidsbeleid nog eens goed onder de loep te nemen:

- Vinden we grootschalige periodieke kluisjescontrole echt nodig of kunnen we met andere controlemaatregelen volstaan waarmee minder inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van onze leerlingen wordt gemaakt?
- Vinden we dat de veiligheidsbeleving van onze leerlingen en de vertrouwensrelatie die we met hen trachten te onderhouden gebaat is met *Meer Blauw op School* of juist met *Minder Blauw op School*?
- Hoe kunnen we voorkomen dat overtreding van de schoolregels op pedagogisch onverantwoorde wijze wordt aangepakt en onnodig gecriminaliseerd wordt? Moeten we procedureregels bedenken waardoor constatering van strafrechtelijk vervolgbare overtreding van de schoolregels niet automatisch tot registratie in de politionele en justitiële dossiers (waaronder het CliëntVolgSysteem Jeugd-Criminaliteit) leidt?^{8,9}

Wes Holleman

weblog onderwijs 9-6-2014

<http://www.onderwijsethiek.nl>

⁶ Dat convenant is beschreven in een rapport van het Ministerie van Justitie onder de titel *Een netwerk als vangnet?* URL: https://www.wodc.nl/images/ob165-volledige-tekst_tcm44-435402.pdf (zie pp. 17-18, 28-33, 45-48).

⁷ In 2010 berichtte een andere middelbare school namelijk aan de ouders dat met de politie slechts is afgesproken dat zij bevoegd is om de kluisjes te openen, indien politieonderzoek dit vereist.

⁸ Zie <http://www.halt.nl/index.cfm/site/Halt%20/pageid/E91E9776-DA4B-5536-E719AA9D292E16F4/index.cfm>

⁹ Zoals uit de Schoolgids van het Olympus College blijkt (zie kader), strekt de rapportageplicht van de Arnhemse scholen zich, althans op papier, tot het minste en geringste vergrijp uit, zoals: het opzettelijk vernielen, beschadigen, onbruikbaar maken of wegmaken van andermans goed; baldadig gedrag; belediging van schoolpersoneel of medeleerlingen; het toebrengen van pijn, letsel of andere schade die tegen het lichaam van een lid van het schoolpersoneel of een medeleerling gericht is; het toebrengen van geestelijk leed; discriminatie; bedreiging van medeleerlingen; het ontvreemden van andermans goed [ook al is de waarde ervan verwaarloosbaar]. Maar ook bijvoorbeeld: als iemand bij het leveren van schoolprestaties fraude gepleegd heeft; als een veertienjarige een type vuurwerk in zijn bezit heeft dat alleen voor personen boven de zestien jaar is toegestaan; als een scholier op het bezit van kinderpornografie betrapt wordt (een erotische naaktfoto van zijn minderjarige vriend of vriendin).